

1096

ZÁHUBA RODU PŘEMYSLOVSKÉHO.

Tragedie ve čtyrech jednáních

od

Ferd. B. Mikovce.

54 F 622

V PRAZE.

Tisk a náklad Jarosl. Pospíšila.

1851.

1258540

Tato tragédie provozena byla na král. stavovském divadle
Pražském, ponejprv dne 9. ledna 1848, pak dne 30. ledna 1848,
18. února 1849, 7. února 1850 a (v areně) dne 11. září 1850.

NÁRODNÍ KNIHOVNA

1001219190

54 F 622

Vysokorodému

Pánu, Panu

JIŘÍMU STRATIMIROVIČI,

c. kr. podplukovníku,

na důkaz hluboké úcty

věnuje

Ferdinand B. Mikovec.

Záhuba rodu Přemyslovského.

O s o b y.

Václav III., král český a polský.

Viola Těšínská, králová.

Sezima, nejvyšší sudí království Českého.

Hynek z Dubé, purkrabí hradu Pražského.

Petr Vítkovic, pán z Růže,

Oldřich z Hradce,

Bavor Strakonický, komendador řádu johanitského,

Smil z Řonova,

Protivín z Borovska,

Kunrát z Pottenšteina, duryňský rytíř, králův důvěrník.

Řimek z Vopořan, hejtman král. žoldnéřů.

Kunrát, opat Zbraslavský.

Dalemil, pěvec.

Hradní na hradě Pražském.

Kastelán Holomúcký.

Ratibor z Kravař, posel Mikuláše Opavského.

Přech z Koldic, dobrodružný rytíř z Polska.

Jarmila, jeho dcera.

Miroš, královský komorník.

Zdeněk Buzovic, } královi panošové.

Mojmir,

Crha, švec.

Kurt Trinxaus, šibal.

Vojtěch, sedlák z Chrudimska.

Krčmář u zeleného vola v Praze.

Krčmář u zlatého hada v Holomúci.

Berthold,

Walter, } cizí poběhlíci.

Oldřich,

Páni a rytířové čeští. Komonstvo králové. Panoši.

Zbrojnoši. Poběhlíci. Lid. České a moravské vojsko.

Děj připadá na r. 1306. První, druhé, třetí jednání děje se v Praze, čtvrté v Holomúci.

Jednání první.

Síň královská na Vyšehradě. Zdola zní hlahol trub a kotlů.

Výstup I.

Miroš a Vojtěch.

Miroš (vede Vojtěcha k oknu).

V dobrou's hodinu do Prahy přišel, kmo-
tře! Dnes uhlídáš něco řádného; dnes se huby
naotvíráš! Naší nejosvícenější Milosti králov-
ské sestra Anna snoubí se dnes s vojvodou
Jindřichem, panovníkem Korutanů a Tyroláků.
(Trouby a kotle.) Slyš! znovu hlahol trub a ko-
tlů! Hleď, jak se tam lid ze dveří chrámů valí!
Slavnost je skončena, průvod se žene k nám.
Pozor! dej pozor!

Vojtěch.

To je krása! Aj, ti oděnci v předu v drá-
tových košilích! to se to blýská jako samé
svatojanské mušky! A tam rytířstvo v le-
sknoucích se krunýřích — to se skví jako Par-
dubické věže! — A tak mnoho vojska!

Miroš.

Však nám ho bude třeba. Král potáhne za málo dní proti Polsku, kteréž se od české koruny odtrhnouti chce.

Vojtěch.

Onen pán v zlatém plášti, jenž celoroční výnos jílovských dolů na těle nese, jistě je Milost královská.

Miroš.

Chybá lávky, blázne! To je herolt koruny české; panstvo přichází vzadu pod baldachyem. Ta krásná, outlá kněžna v černém rouchu je nyní zasnoubená princezna česká Anna, Korutanů vévodkyně; onen štíhlý bujarý pán v pravo je Milost královská; jí po levém boku kráčí Jindřich Korutanský.

Vojtěch.

Krásný pán, onen Jindřich Korutanský! jak by ho vyloupnul! Jak mu k dlouhým ruským kadeřím sluší ta čapka s bílým chocholem.

Miroš.

Věru, krásný pán! krásné ruse kadeře! Rusé, jako u všech Němců; však jsou Korutané také Němci.

Vojtěch.

A která pak z těch paní je as králová?

Miroš.

Králová? — ba té není již ode včera při slavnostech viděti, je snad dokonce churavá, aneb — ale nechme toho; o tom by bylo co mluvit — věrný sluha má pro vše ucho a oko, ale jazyk nesmí mít. (Hlahol trub, v tom umíráček.)

Slyš, co to zní tak strastně v radostné zvuky? Umíráčkem se smutně zvoní — a v tomto okamžení! — Zlé to znamení pro tuto korutanskou svatbu!

Výstup-2.

Hradní a panošové. *Předešli.*

Hradní (žene panoše).

Rychle, chlapi! Havle! Smile! Kuneši! Kojato! rychle! — Kdo se toho odvážil? Hned ať umlkne umíráček! Král toho nyní, právě nyní dovědět se nesmí, že Tasilo — bylo by veta po vsí veselosti tohoto dne slavného!

Miroš.

Tasilo Weissenburg? Co se to s ním přihodilo? mluvte!

Hradní.

Mrtev!

Miroš.

Mrtev! a tak náhle? Včera ještě lékař nadějí se kojil. Co se s ním tak náhle asi stalo? mluvte, pane!

Hradní.

Nemám času k povídání, starý bradáci! až po slavnosti. Mě volá povinnost. (Ke dvěma sluhům, jenž u okna stojí.) Co tu ještě, chlapi líní, dřepíte? já vás poženu! (Odejdou.)

Miroš.

Víš, ten Weissenburg byl královým důvěrníkem a milovaným druhem; jeden z cizozem-

)

ců, jenž se v důvěru jeho vědrali, by odvrátili mysl jeho ode všech vyšších záměrů, aby ho přilákali k marnostem, i zamezili mu cestu k srdci jeho národu. Nedávno tomu Tasilovi u sv. Klimenta švec Vlček nožem bujnou žílu pustil. Mnoho měsíců bled a churav ležel, až dnes po svých ranách zcepeněl. — Teď však ticho! panstvo přichází.]

(Odejdou.)

Výstup 3.

Viola a Petr z Růže.

Viola (k oknu vstoupí).

Vzhůru lovci! Upněte psy! Sokolů se chopte! Zatrubte na lesní roh. (k Petrovi) Dnes budete vy mým průvodcem, Vítkoviči!

Petr z Růže.

Činite mne blaženým, milostivá paní; však ještě blaženějším budu, když mi za službu mou znak milosti dáte.

Viola.

Znak milosti? K čemu to? Nedotírejte se. Ale pro mne — tu máte. (Sejme rukavici a hodí mu ji k nohoun.)

Petr z Růže

(zdvihna za klobouk ji strčí a poklekne).

Díky! nejvřelejší mějtež díky! Sladké to k půtce vyzvání! Však toho netřeba! Ó, že jsem toho dříve nedosáhl! Dávno již vězí šíp milosti v srdci mém!

Viola.

Stůjte! Od kterého času je to způsob v Čechách, královnu na kolenou velebit? Tajíte se? Živým plamenem vám planou líce. Pan Závaš Falkenštejn učinil vás Vítkovice smělymi. Ale já nejsem Kunhuta. Stůjte, pravím, a následujte.

Petr z Růže.

Nelíbí-li vám se, onou tajnou brankou jíti? Cesta je kratší, nepotkáme pány —

Viola.

Aj, co máte na svědomí, že se ostýcháte krále potkat? Já se neostýchám, věru ne, a kdybych i jeho sestru potkala. Viola neužívá tajné cesty. (Odchází.)

Výstup 4.

Václav, Kunrád opat Zbraslavský, Kunrád z Pottenšteina, Hynek z Dubé, Bavor Strakonický, Ronov, panoš Zdeněk. Komonstvo. Předěštl. Pak panoš Mojmir.

Václav.

Ráčíte na Křivoklát? Mnoho štěstí na lov! Příjemné vám přeju zábavy. — Je-li kdo chorý, dobře činí, když vlhkým povětrím se v lesích prohání; mnohem to zdravější, než míti při slavnostech dlouhou chvíli. — Aj hle, Vítkoviči! tyť dnes tři rukavice neseš; lidé rozšafní nosí jenom dvě a to na ruku — blázni ale za klobouk je věšejí. Budeš snad tak do-

brotiv, příteli z Růže, a zapůjčíš tu třetí, zbytečnou jen rukavici kněžně, ona postonává a mohla by si měkou, liliovou ruku nastudit; té by asi růže špatně slušela! — Mějte se dobře, milostivá paní, přeju vám nejpříjemnější zábavy!

(Petr z Růže a Viola odkvapí, fanfára lesního rohu, v to zní umíráček.)

Hradní (polohlasitě k panošům).

Kdo to činí navzdor? Nesmysl, pitomost!
Král to nesmí vědět! Chlapi, nahoru na věž!
ať přestanou s tím proklatým umíráčkem! —
Ať ho všichni čerti, kdo kázal zvonit!

Kunrád Zbraslavský (přistupuje).

Ustaň! Stává se to mým rozkazem. Právě dnes, při hlučné veselce, kde se i mysl nejšlechetnější lehko zapomíná a v podlé společnosti zaplítá, musí zvonu kovový jazyk hlásati, že vilník Tasilo vstoupil před soud věčný — musí vyburácti syny a dcery radosti, jenžto se pohroužili do víru rozkoše světské, ze svodných snů sladkého mámení — musí je upomenouti na mocnost pána pánův, jehož zapominají.

Václav.

Nemýlil jsem se tedy? umíráček to zněl!
Co to znamená?

Kunrád Zbraslavský

(jehož Hynek z Dubé darmo zdržuje, přistoupí).

Pane, Tasilo Weissenburg umřel.

Václav (překvapen).

Běda, můj Tasilo!

Kunrád Zbraslavský.

Muka jeho jsou skončeny; zemřel hodinu před slavností.

Václav.

Mrtev tedy! mrtev! — mrtev Tasilo můj! Nemyslíl jsem, že tak blízko byl konce svého. Vy jste mne přelhali.

Smil z Ronova.

Nepřelhali, pane! Lehké byly jeho rány, skoro nepatrné, žádného nebezpečení nebylo se báti. Jen v horké nemoci často pomateně mluvil a podivné obrazy kypěly pak ž palčivého mozku. Často ležel as hodinu pokojný na loži, na klenutí komnaty své neodvratně hledě, i mluvil v podobenstvích, jakby chtěl prorokovati.

Václav.

A co prorokoval?

Smil z Ronova.

Odpusťte! já byl jen dvakrát nebo třikrát přítomen; tu mluvil divoká a nesmyslná slova, jako mluvívají šílenci.

Václav.

Šílenci? A právě jsi řekl, že byla jen lehká nemoc jeho? Rád bych dokonaleji o té věci zpraven byl. Přiveď mi někoho, co byl smrti jeho přítomen.

Smil z Ronova.

Nevím, pane, zdali —

Kunrád Zbraslavský.

Váš panoš Zdeněk u lože jeho sedával a také mu oči zatlačil.

Václav.

Nuže tedy, Zděnku! řekneš mi také ty, že prorokoval, bláznil, šílel — a přec jen lehce stonal?

Zdeněk.

Věru, milostivý pane! šílel, a často vztekle šílel. Když naň hrůza přišla, počal sebou házet, pěsti zatínal, v čelo a prsa se bil, krvavá pěna kryla ztěsněná ústa. Potom ale, když doburácel, sklesl v polomdlobě na lůžko; s rukama sepnutýma dlouhé doby polomrtev ležel, až pak dutým hlasem zvolna počal mluvit, jakoby kázal —

Václav.

O čem, o čem kázal, vědět chci!

Smil z Ronova.

Divné a nesmyslné věci; větším dílem nic jsme nerozuměli a pamatovati se taková slova nedají.

Václav.

Ty mlč, až se tě budu ptáti, pane z Ronova, a ty, Zděnku, mluv dál — jen dál —

Zdeněk.

Jedno jsem si přece pamatoval: Weissenburg mluvil mnoho o svých hříších a hlasitě bědoval. Jednou zvolal, bylo to krátce než dodýchal: „Přemyslovců hvězda bledne, hvězda Vršovců zableskne — běda! — obě se potápějí v černé noci a peklo se směje!“

Václav.

Ha! v šílenosti umřel, a vy jste mi o tom neřekli? Což mám samých hlupců neb podvodníků kolem sebe?

Protivín z Borovska.

Obávali jsme se, žeby —

Václav.

Žebych šílené řeči zimničního považoval za pravdu a z nich se lekal — hahaha?!

Panoš *Mojmír* (vejde).

Pan zemský sudí.

(Odejde.)

Výstup 5.

Sezima. Předěšli. Později opět panoš *Mojmír.*

Václav.

Co přinášíš, Sezimo, věrný vlády naší rádce?

Sezima.

Především důležitý případ, kterýž jen tvé milosti rozhodnouti lze. Neboť napnutí lidu i šlechty je příliš veliké, aby tu směl někdo z tvých služebníků souditi.

Václav.

Mluv!

Sezima.

Týče se to Rastislava, pána z Borotínu, jenž Božepora, správce svého, za malé provinení oslepiti kázal, a nešťastného slepce fenami z hradu vyštval, nic mu neponechav krom holé berly žebrácké. Lid se bouří proti Borotínu, ale též mu neschází ochranců.

Pottenštein.

Zbav ukrutníka statků a kaž ho stíti!

Bavor.

Nepřekvap se, pane, a buď milostiv!

Václav.

Zde nelze milostivým býti. Život mu ale daruji. Což náleží bídíkovi kromě života? — Necht' žije jiným k výstraze. Stojí psáno: zub za zub, oko za oko. Takýl můj soud: Borotín budiž oslepen a co žebrák z hradu vyštván, jak to Božeporovi učinil; statky jeho ke koruně připadnou, a Božepor dostane za náhradu dvorec, nad nímž co správce vládnul, pro sebe a pro své potomky.

Bavor.

Uvaž, pane —

Václav.

Zde nepotřebí více úvahy — spravedlnost přede vším.

Sezima.

Za druhé, zadali pražští židé žalobu proti mnohým vzácným pánům a rytířům, kteří množství peněz dlužni jsouce neuplácejí, a přijde-li žid upomínat, ve tvář mu plijou a pěstmi ho vítají. Židé prosí tedy o dovolení a právo ku přísné exekuci.

Smil z Ronova.

Toť neslýcháno! Žid žádá exekuci proti pánům a rytířům! Tohoť nebylo a bohdá nebude.

Václav.

A proč by nebylo? Což platí židův peníz
míň nežli křesťanův?

Bavor.

Židé jsou otroci královské komory — oni
musejí peněz vydati, když jich potřebí.

Václav.

Jsou-li otroci komory, nejsou tvými otro-
ky, pane komendore! Židů žádosti povoluje-
me, pane Sezimo! Ode dneška mají právo ku
přísné exekuci proti zlým dlužníkům každého
stavu.

Sezima.

Mistr Jan z Brabantů posílá milosti tvé
vypodobnění kovového náhrobku pro slavného
otce tvého Václava Druhého, a poroučí k vy-
vedení maleb na Zbraslavi mistra Wenera
Mohučského.

Václav.

Mistru Janovi vyjev mou ouplnou spoko-
jenost, a ozdob jej tímto čestným řetězem. —
S tím Wernerem ale ať mi dá pokoj. Nám
těch cizích malířů od vzdáleného Rýna, těch
chladných, a dřevěných netřeba v zemi naší,
jenž Božetěcha a Miroslava porodila. Máme
ve vlasti dosti dobrých hlav, jenž v každém
ohledu veliké věci provedou. — Z Bizance a
z Vlach sem mistrů povolám, aby schopné na-
šince v lesku živých teplých barev vycvičili.
Chci, aby slavně prápor Uměny nad námi za-
vál a sousedů závist i obdivení zbudil.

Sezima

(sebere pergameny a odejde).

Přítel *Mojmír* (vejde).

Posel se s tímto psaním dostavil.

Václav (pro sebe).

Ha, co vidím! pečeť prstenu rybářského. Ó dne radosti — po dlouhých chmurných dnech konečně jasné slunce! (Spěchá ze svého místa a čerstvě se prochází vpředu.)

Pottenštein.

Jak jsi rozčilen, králi! Co se přihodilo?

Václav.

Tento list přináší mi radostnou zprávu, kterou jsem dlouho toužebně očekával. Pro toto okamžení jen tobě to svěřím, nežli se to uveřejní. Tento list přichází z Říma: jest to dovolení k rozvedení s Violou. Ty víš, jak odporný, nesnesitelný byl mi ten úvazek — zvláště za časů posledních. Pouhou smlouvou byl jsem s ní spojen. Já ji dříve ani neznal a nemiloval; ona mne tím méně. Protož činím jako děd můj Otakar. Roztrhuji svazek, jenž mne poutá k Viole, a zasnoubím se s dívkou, kteráž miluje mne samého a ne mou korunu.

Pottenštein.

To jsou plaché, mladistvé sny; také jsem druhdy tak sníval; kde však takovou dívku nalezneš?

Václav.

Již jsem ji našel! Netuší ani hodnost mou, drží mne za chudého rytíře, a miluje mne s celým srdcem. Nyní k ní pospíším, abych jí brzký sňatek oznámil. Jakkoli mě blaženého tato zpráva činí, trápí mě také nevyzpytná zádumčivost, i prosím tě, abys mne doprovodil.

Pottenstein.

Odpusť, královský můj příteli! i mne právě tuto hodinu volá svatební smlouva s dívkou andělskou.

Václav.

Tedy zdař Bůh, příteli! — Ty mne, Zdeňku, doprovod.

(Odejdu; rytíři a komonstvo též.)

Výstup 6.*Bavor a Smil z Ronova.**Bavor.*

Ten výrok nad Borotínem mnohému krev rozhořčí.

Smil z Ronova.

Aj, což do Borotína, ale ta novota se židy — že se jim exekuce dovolila proti dlužníkům — ta mne hryže! Jsem u židů zle namalován.

Bavor.

Mne mají též na křídě; budu přinucen všecko stříbro zastavit.

Smil z Ronova.

Hrom do těch novot!

Bavor.

Ty novoty napískal Václavovi jistě ten pop Kunrád Zbraslavský! Co se ten potměšilec zase kolem krále otáčí, zvláště od té doby, co mu na Zbraslavi u hrobu otcova mravné řeči držel — od té doby se náš Václav celý změnil; jindy s námi hodoval a podpo-

roval nás penězi i statky dařil — nyní se od nás odvracuje a chýlí k lidu sprostému.

Ronov.

Předvídám, že věc ta dobrý konec nevezme!

Bavor.

Tasilo mluvil před smrtí o shasnutí Přemyslovské hvězdy, a bláznil také cosi o hvězdě Vršovců. Já jsem sice přesvědčen, že není již žádný Vršovec na živu — Tasilův sen se může ale přece splnit! — Když není Vršovce, možná že se najde člověk jiný, co by převzal dílo Vršovců!

(Odejdou.)

Proměna.

Prostá světnice u Přecha z Koldic.

Výstup 7.

Václav a Jarmila, později Přech a Pottenstein.

Jarmila.

Proč tak zamračen, můj Václave? Tvůj Divý hled a vrásky ztemnělého Čela značí žal a hoře hluboké. Dnes bys ale měl jen blahem zářiti! Dnes je tomu rok, co poprv jsme se Spatřili! Víš ještě? V Pardubském to Lese bylo, právě tomu rok, co

Prosbu — obraťte se ještě k dceři
 Mé a pojistte si lásku její,
 Nežli já své slovo dám. Jeť všecken
 Sňatek neblahý, ježž pouhá smlouva,
 Ne však srdce vroucí touha víže ;
 Dcera pak — bych řekl upřímně — již
 Zvolila si milence, a mně se
 Líbí její volenec; však poptat
 Se, vám bránit nemohu. Již buďte
 S Bohem tu — a nemějte mi za zlé.

(Zajde.)

Pottenstein (pro sebe).

Jiný předemnou? V mém čihadle již
 Krotký sokol? Aj, toť budu tedy
 Jestřábem a vyklovu jej! — Ha, co
 To? — Snad Václav rek ten zvolený a
 Sladce milkující? Tomu zavru
 Cestu jistě, když jen jako maně
 Zradím jeho kuklení!

(nahlas)

Již račte

Dovoliti, slečno! Otec váš — — ha,
 Odpusťte mi, královský můj pane!
 Že tak nevhod — nechci překážet — a
 Poroučím se skromně vaší milosti.

(stranou)

Záhy se zas vrátím pro milenku.

(Odejde.)

Jarmila.

Probůh! ty žes — králem ty? Ó běda, zra-
 zena jsem tedy — oklamána? Václave, ó jak
 okamžením změněna, odcizena je mi tvá jindy
 tak milostná tvář! — Můj Václave — ach již tě

nesmím tak nazývati! Zničena je sladká vazba, ježto mne k tobě poutala — oklamána je vřelá moje láska!

Václav.

Není roztrženo pouto! — přísám bůh! není oklamána láska tvá! Tys moje navždy, Jarmilo! Jsem král — ale což to brání vřelému tluku srdce mého? — což se táže láska na hodnosti? — Kdo mně zabráni tebe na trůn povýšiti? — Má budeš, Jarmilo, věčně má!

Jarmila.

Já tvá?! Já dívka chudobná — opovržená! Je také v prachu možno lásku nalezti?

Václav.

Což nebyl sám můj velký praděd z nízkého jen stavu? A předce oblažil srdce Libušino, a předce slavně, velemoudře vládnul! — Kníže Oldřich chtěl se raděj s českou selkou sníti, než německou kněžnu za ženu míti — a Božena mu porodila Břetislava.

Jarmila.

A přece se tady opakuje stará pověst o krátkém lásce snu, o dívce lehko zklamané a — o puklém srdci. Běda mně! ty jsi zasnouben již s jinou!

Přech

(se byl vrátil a zaslechl poslední řeč).

S jinou zasnouben? — a neostýcháš se ještě tady státi? Ó bídný svůdce!

Václav.

Ha, mně to? Nejsm svůdce! — zde čti ten list, ten o lepším tě zpraví; mám právo k sňatku novému. (Podá mu pergamen z ňader vyndaný.)

Přech

(čte — chvěje se, a zvolá pak :)

Ha! Přemyslovec! (Vytasí meč a kvapí na Václava, zarazí však, přelomí meč na kolenou ve dvě, odhodí jej a zvolá:) **Pryč, pryč! — prchni!!**

Václav.

Ha! co na mysl ti přichází? Jsi šílenec? Jaké blouznění to rozkvasilo lebku starcovu?

Přech.

Starcovu?! Jen přístup na kraj vypálené sopky, snad se přece ještě vřelý tok horoucí lávy na tě vyřítí! I starcova pravice omládne, v ocel se obrátí slabé oudy jeho, když se jedná o čest domácí, a když dávno dřímající pomsta zve! Protož prchni — prchni před zlobou lva, neboť podruhé zajisté nevypustí kořist svou! — A však kdo mi brání hladkou zmiji Přemyslovskou popadnouti holou rukou a zadusit ji v hnízdě holubím? Ach, hostinnost mi brání, svatá Čechům! Protož prchni — prchni prosím — prchni!

Václav.

Pro Věčného! — starče, jaké to city v tobě kolují? jaká to tajná nenávist tě ovládá?

Přech.

Prchni! podruhé můj práh živ neopustíš — neboť — věz to, Přemyslovče! jsi v bytu posledního Vršovce!

(Opona spadne.)

Jednání druhé.

Síň v bytu Přecha z Koldic.

Výstup I.

Kunrád Zbraslavský, Hynek z Dubé a Přechův panoš.

Hynek z Dubé.

Jdi hochu a opověz nás u pána. Posílá nás Milost královská. (Panoš odejde.) Věru, starý pane, jsem žádostiv spatřiti toho Vršovského medvěda, jenžto po dvou stoletích zase v české lesy zabloudil. Myslil jsem již, že to slavné jméno dávno vymřelo, jako rohatého tura nepřemožitelné plemeno, a že bude záhy k babským báchorkám již počítáno. Ještě více žádostiv jsem čarokrásnou krasavici poznati, jenž našeho královského reka tak vítězně upoutala. Proto se tedy v posledním čase tolik navzdychal a často zakuklen po městě chodil: nový Harun al Rašid, jenž svého na zapřenou hraní používal k vypátrání křivd a k milostným záletům.

Kunrád Zbraslavský.

Jste králův přítel a můžete v tuto dobu tak lehkovážně žertovati? Mně tluče srdce v uděšených nádrech ouzkostlivým tušením a váhavě by noha krok svůj nazpět obrátila. Při sám Bůh! nikdy jsem tak nerad rozkaz pána svého neplnil jako dnes. Rozloučení se s Violou, nový sňatek — praví mi to tajné tušení — obrátí se králi v neštěstí, jako dědu jeho, velikému Otakarů. Toho opustila v tu chvíli strážná hvězda, když se s paní Margaretou loučil a vítěznou svou pravici Mazovské Kunhuty ke svazku podal. Krásná Kunhuta stala se mu zlým démonem a uvrhla jej ve zkázu.

Hynek z Dubé.

Mazovská Kunhuta nebyla tím zlým démonem, byla jím úkladná zrada věrolomných pánů.

Kunrád Zbraslavský.

Paní Margareta — já se ještě pamatuji — dej jí Pán Bůh věčnou slávu! byla přec mnohem lepší. Pravá to margarita — neboť to značí perlu — statečná, rozšafná a věrná, milovala Otakara ze vsí síly velké duše své, a umřela se sklamaným srdcem, když ji přinutili opustit manžela a když ubohá, nešťastná královna sama, bezdětná a zavržena na svůj šedý prahrad odjížděla.

Hynek z Dubé.

Což pak to! ale jaký to rozdíl mezi Margaretou a Violou, větší jistě než mezi Závišem a Petrem Vítkovičem, toť jsou praví strýcové. Jak může kníže milovati ženu, bledou a chladnou jak mramor, s kterou jej co polodítě spou-

tali? Jen až ku svatební noci a jistě ne déle líbila se mu ta červeně a bíle nalíčená tvář.

Kunrúd Zbraslavský.

Nám o tom souditi nepřisluší. Mne však nejvíce a neustále souží obávání, že sňatek s Vršovcovou Přemyslova jarého vnuka v hrozné nebezpečnosti uvrhne. Pamatuješ poslední slova umírajícího Tasilona?

Hynek z Dubé.

Aj, bludičky, báchorky a pověřivé žvaltanice! Šílenost horečného zápalu a blúznění rozkvašené lebky povzteklého blázna! Tasilona byl od jakživa lhář a podvodník; dokud živ a zdrav byl, nikdy jsem mu nevěřil; teď ve smrtelné zimnici mu ještě méně uvěřím.

Kunrúd Zbraslavský.

Jak se může Přemyslovec s Vršovcovou dcerou za šťastného míti? Od starodávna byli Vršovci svých knížat pravi vražedníci, kteří s nimi v šachy hráti, Přemyslovců slavný kmen vyhubiti a svoje plémě slavné učiniti chtěli. Pro tyto Vršovce musel svatý Vojtěch, když těch kopřiv ze svého sadu nemohl vypleti, překrásné zahradě krajů českých zaklíti! — Ovšem že i Přemyslovci na ženách i nevinných dítkách Vršovců těžce se provinili. — Tíže však, již přichází!

Výstup 2.

Přech, Jarmila. Předěšli.

Přech.

Jste vy posli Přemyslovce Václava?

Tu jsem, chopte se mne, odveďte mne

K popravě. Však tu též s sebou vezměte;

Nesmí dcera otce opustiti,

Vždyť je také z kmene Vršovců.

Kunrád Zbraslavský.

Ne tak, pane! Kořime se tobě,

Všecku úctu král ti vzdáti velel,

Ze rtů našich takto mluví k tobě:

„Přechu Vršovče, šest tomu století

Od Přemysla oráče až podnes,

Co jsou nepřátely rody naše,

Vraždou, zhárstvím na sobě se mstíce

Vycedili proudy krve nevinné.

Budiž vina, jižto otci naši

Během věků dávných nakupili,

Posléz vyhlazena, buď mezi námi

Smír a v lásku stará zašť se rozplyň!“

Přech.

V lásku rozplyň? Ha, to není možno!

Může Václav mrtvým život vdechnout?

Může z hrobu vzkřísit předky mé,

Kterí padli zlobou Přemyslovců?

Kunrád Zbraslavský.

Můžeš vzkřísit Jaromíra, pane,

V lese Velízském jež Kochan Vršovec

Mučil, daje v terč jej divým druhům svým

A jich šípům v oběť, a když věrný
 Hovora jej uchránil, — mu oči
 Z hlavy vylhal, vrahy za ním poslal
 Do Lysé! Či můžeš vzkřísit slechetné
 Kníže Břetislava Druhého, jež
 Na lovu, když jel na hrad svůj Zbečno,
 Padouch, najatý tvým rodem, proklál?
 Můžeš vzkřísit Svatopluka, jemu
 Rány zhojit smrtelné, jež ruka
 Mstící Tistova mu zasadila? —
 Ejhle! také Vaclav má svůj vroubek,
 Na kterémžto mnohý děd tvůj, Přechu,
 Krví Přemyslovců napsán stojí.
 Ale nechme mrtvé v míru svätém
 Spočívát a držme se živoucích.
 Pán můj, král, chce, co kdy předci jeho
 Na tvých provinili, povýšením
 Kmene tvého smířiti. On snímá
 Kletbu s hlavy tvé, — on činí ještě víc:
 První po něm máš být v celé vlasti,
 Jak se na knížecí rod tvůj sluší.
 Za rukojmí smíru ale žádá
 Za ženu tvou deuru. Víš, že srdce jejich
 Pásmem lásky dávno sloučeno.

Přech.

Odepřítí musím jemu deuru svou.

Kunrát Zbraslavský.

Můžeš, pane, rozloučit jich srdce?
 Nemůžeš to!

Přech.

Mohu, chci a musím!
 Černé krve proud se valí mezi
 Mnou a ním — mých pradědů to krev!

Kunrád Zbraslavský.

Pomysli pak, pomysli co činíš!
Tak ctné nabídnutí a tak krásné!

Přech.

Ctné a krásné! Či snad Václav
Mne chce skrotit pláštěm knížecím?
Ctný a krásný svazek s Přemyslovcem!
Aj, to chloubá velká pro Vršovce!

Hynek z Dubě.

Starče! jazyk za zuby! sic tebe
Meč můj naučí —

Kunrád Zbraslavský.

Pokojným buďte!

Nevíte-li, co nám velel král? —

A vy, pane, uprosit se dejte!

Přech.

Spíš Vltava jará běh svůj zpět obrátí,
Spíše skály puknou samy od sebe,
Než by dcera má se snoubit měla
S jedním z těchto vlků Přemyslovců.

Jarmila.

Vlkem není, lvem jarým je Václav,
Nejkrásnějším květem Přemyslovým,
Dědů svých on cností převyšuje;
Hrdý rek, pln síly hujné, české,
Nadchnut duchem obrovským je Václav,
Jenž, jak z mocných králů málo kdo,
Pod korunou mysl nosí pro svůj
Národ horoucí, jenž zdoben božstva
Pečetí potupu dávných ducha
Okovů chce rozdrtit. Jsa rekem
V oceli, jsa rekem mocným v duchu,

Plane pro národa blaho — nepřítel
 Náhlých překotů; ač ztuhá stísněn,
 Nikoli netísni; ač bojem tuhým
 Obklopen, přec míru vládce vítězný,
 Jenžto pro spásu a mír své vlasti
 Bohaté a krásné Uhry v obět
 Dal.

Přech.

On vždy je Přemyslovec, jemůž
 Věčným já se zapřisáhl záštim.

Jarmila.

Upust od záští a černé pomsty,
 Smírným buď jak on, jenž k záští rodinnému
 Stejně právo má a s mocí spojené.
 Hle, on s výše své krok první učinil;
 Pročež zlom svou pýchu, druhý učin.
 Onť svou hrdost podle pýchy oblomil,
 Pročež k smíru, otče, nakloň se i ty.
 Jakou hrdší slast můž srdce cítit,
 Nežli smířit se a zapomenout?
 Z nebe smír a láska pocházejí,
 A zášť? tať jenom chmurný, zemský klam!
 Vršovci, vy sedí praoteové!
 Kochane ty velký! Vacku! Mutino!
 Tisto! dobrý Božej! milostnou
 Tváří s nebes dolů vzhlédněte,
 Kde se co duchové beze škvny
 Podle zemské pomsty vznášíte,
 Dolů vzhlédněte s milostnou tváří —
 Pojí se již k blahu země české
 Bojem dlouho rozezlené rody:
 Vršovec se pojí s Přemyslovcem —
 Vnuk váš zvítězil nad starým hněvem
 A podává králi ruku k míru.

Přech.

Nepodává! duchové praotců,
 Nepodává! (pro sebe) Krvácej, mé srdce,
 Mstít že musíš, kde bys milovati mělo,
 A rozloučit, kde bys rádo spojilo.

Jarmila.

Smilování, otče! Nerozdvojuj
 Věrnou lásku, jenž tak čistě vzplála
 Z hněvu černého.

Přech.

By opět v černém
 Hněvu utonula! — Znáš mne, dcero,
 Uspoř tedy dalších slov. Nemůže
 Být, to je mé slovo poslední!

Jarmila

(truchlivá odejde).

Kunrád Zbraslavský.

Pane, rozvažte! — že poslední?

Přech.

Poslední to.

Kunrád Zbraslavský.

Poslední?! Nuž buďte zdrav!
 S jiným citem, než jsem přišel, teď odcházím.
 Dívky nárek rve mi staré srdce;
 Tak mladá, i krásná, i nešťastná!

(Kunrád a Hynek odejdou.)

Výstup 3.

Přech.

Tam odcházejí! Ach jak rád bych je zpět povolal a ruku ke smíření podal! Však nesmím! Zdržuje mne přísaha pomsty, kterou jsem složil na posvátnou hlavu otce svého. K vyplnění pomsty té jsem až od paty nebetyčných Tater šel do země této — a přece dosavad se mi k vykonání síly nedostávalo. Táhl jsem do Čech. Slzami jsem pokropil hranice milované, posud neznané vlasti, zulíbal stopy svých velkých nešťastných předků, a každá zpomínka rozlítla myšlenku pomsty, pomsty na Přemyslovcích! Tu počal ve mně krutý boj. Přemyslovec, kterého zavraždit mám, šlechtným jest vládcem, jenž blaží národ svůj. Vyhýbal jsem se každé příležitosti, abych se s ním neseťkal — abych nemusel v prudkém návalu pomsty zkoliti toho, kteréhož bych rád ušetřil — kteréhož bych miloval, kdyby Přemyslovcem nebyl. — A přece ho musím zničit! — Zničit milánka dcery své? — Ne, nemohu — nesmím. Ó stará lebko! láska k tomuto kousku země, láska k dítěti by měla býti skaliskem, na kterémž by se ztroskotala tvoje přísaha? — Aj, nemohu ho zavraždit, slábne peruť bohyně pomsty! — Nemohu — nesmím!

(Odejde.)

Pr o m ě n a.

Večer. Besídka před krčmou u Zeleného vola; nade vchodem do krčmy visí na bidle slaměný věch a štít, na němž zelený vůl vymalován.

V ý s t a p 4.

Při prvním stole vpravo sedí *Crha* švec a několik měšťanů, při prvním stole vlevo sedlák *Vojtěch*, *Kurt Trinxaus* a jini hrají v kostky. *Krčmář* a vzadu *Berthold*, *Ulrich* a jini hosté. Pak *Pottenstein* a *Walter*.

Crha.

I aby do vás husa kopla, šenkýři! vaše pivo je pravá kalužina! Toť abyste rasům nalajval a ne poctivému mistru řemesla ševcovského. V této břečce by člověk ani žábu plovat neviděl.

Krčmář.

Což by pivo moje lepší bylo a radš byste je pil, kdybyste v něm v skutku žábu plovat viděl?

Crha.

Brr! kyselá to břečka! ať vás čerti servou! Nechť mi jazyk schromne, když mně vaše pivo sedm dér do žaludku neprožere!

Krčmář.

Když jen sedm, pak byste měl v žaludku přec ještě o tři díry méně, nežli já v těch střevicích, které jsem sotva před čtvrt rokem ve vaší rozhlášené dílně koupil.

Crha.

I aby vás husa kopla! Jděte si, kmotře Strachoto, jste špatný vřipálek. Jděte a poproste svou starou, ať vám kúzi zeleně omaluje, a pověste se pak před svá vrata vedle slaměného věchu; tam se hodíte a uspoříte si na krčmě nový znak.

Pottenštejn

(převlečen ve tmavém plášti vstoupí).

S dovolením, jsem tu v krčmě u Zeleného vola?

Krčmář.

V skutku, jste na pravém místě, když zeleného vola hledáte, můj nejvzácnější pane! Zeleným volem sluju já co šenkýř, na mou pravdu. Ráčíte snad žbánek žernoseckého, anebo mladý malvaz Šárkový, nejvzácnější pane?

Pottenštejn.

Nechci.

Krčmář.

Tedy ráčíte pivo, vzácný pane?

Pottenštejn.

Nechci.

Krčmář.

Snad byste chtěl praženou polívku, kmotře?

Pottenštejn (dupne).

Nic! pravím, že nechci nic.

Krčmář.

No! no! Ptám se jen a mám co šenkýř právo k tomu, protože odpovězte, co tu v mé krčmě chcete?

Pottenstein

(hodí mu měšec).

Tu vezmi, abych ti zdarma místo neproseděl, a nech mě na pokoji.

Krčmář.

Váš nejponížnější sluha, milostivý pane a rytíři! Ale hle — šest zmrzlíků! ty nesmím přijmout; na mou pravdu —

Pottenstein.

Dej mi pokoj! (Mluví s Waltrem, jenž mezitím přišel, a odstraní se při rvačce.)

Vojtěch

(hodí kostkami o zem a sedne ke stolu vpravo mezi měšťany).

Ten lotr mě ošidil! — Hledte, má olovo v kostkách.

Kurt.

O kom se tam mluví? ptám se!

Vojtěch.

Koho svrbí, ten se škrab! O tom, kdo se ptá.

Kurt.

Mně to? a od českého chlapa, od selského psa?

Vojtěch.

Psa mi odvolej, sic se na něm udávíš!

Kurt.

Pravím ještě jednou: pse!

Vojtěch.

Tu máš odpověď! (Hodí mu žbán na hlavu; Kurt vyskočí, vytasí nůž a rozběhne se proti Vojtěchovi.)

Grha.

Výborně, krajaně! dobře tak, my ti pomůžem. (Rvačka.)

Hlasy hostů.

Skolte ho! ubíte ho! výborně! Roztrhněte je! — Skolte! Od sebe — pokoj — dobře tak — skolte! (Kurt a jeho druzi se slabě brání.)

Výstup 5.

Václav a **Zdeněk**, co královští žoldnéři přestrojeni. **Předešli** bez Pottenšteina.

Václav.

Co se tu děje? Co to znamená?

Krčmář.

České buky a německé suky.

Václav.

Ustaňte! od sebe! — mějte úctu před královskými barvami! od sebe, pravím! (Roztrhne a upokojí je.)

Vojtěch.

Hanbu si děláte, žoldnéři! — aby vás kat sepral! Pomyslete jen, co činite! Čechem jste a ujímáte se tu toho chlapa, který je prašivý

a jedovatý jako ona myš, jenž dle něho a je-
mu podobných sluje; toho lotra a ouliseného
naslouchače — toho tupohlavého švába, jenž
vypadá co napálené slonbidlo, toho vrtohla-
vého kance, toho podvodného šibeničnicka, jenž-
to z obrtlíka svině — která stojí za víc než on
sám — falešné kostky si vyšrouboval, aby mu
více ok v pašu padlo nežli nám, — toho vy
se ujímáte?

Václav.

I psa, když má být utlučen! Za podvod
je dosti potrestán, a vy sami jste viinni, že
jste se podvést nechali. Proč se povalujete
v krčmách a promrháváte s poběhlou luzou
peníze? proč nesedíte raději doma vedle krbu
svého u ženy a dítěte?

Vojtěch

Aj, kmotři, pojďme dál, nechci ve spole-
čnosti s těmi Šváby sedět.

Crha.

A mohl jsi s nimi dříve v kostky hrát?

(Odejdou.)

Zdeněk

(k Václavovi, jenž sedá).

Vy se tu ještě zdržíte, pane? v tak špatné
krčmě, v tak pustém křiku bídné luzy? —
Hluboký smutek, bojím se, že na vašem dra-
hém srdci hryže, který v tomto víru udusiti se
snažíte. Kol sprostý, podlý lid —

Václav.

Aj, Zdenku! ty jsi měl tak moudrého otce
a tak nemoudře mluvíš? Ten lid není podlý,

ale ti to jsou, jenž v těžké jarmo jej zapřáhli, kteří nepřipouštějí, aby se z podlosti své vypracoval. Ten lid jest panování mého nejkrásnější jádro — jen tvrdá skořepina ho obkličuje — tu však ubrousiti budiž mi dále nejsvětějším úkolem. Právě tento lid jest trůnu mého nejsilnější podporou, nejpevnější obranou mé koruny, se všech stran skličené. Při sám Bůh! kdyby tento dobrý lid nebyl s celou duší na mé straně, špatně by to se mnou a s touto zemí stálo, neboť na panské pyšné hrady nemohu spolehnouti. Ba u všech mocností nebeských! — kdybych panoval jen nad tím lidem, jež sprostým nazývá, byla by říše česká na věky věkův upevněna a nejkrásnější myšlenka má, viděti Čechy šťastné, skvělé, dala by se ve skutek uves...

Berthold

(který byl s Waltrem delší čas pošeptmo mluvil).

Ein Mädchenraub?! — Pfiu, das ist ein Bubenstreich! zu dem wollt ihr mich dingen?

Walter.

Ei was, Bubenstreich! Es bringt uns Geld, und auf den Ritter, der uns gemiethet, fällt Schuld und Verantwortung zurück, und überdiess, wir sind in fremdem Lande!

Berthold.

In fremdem Lande? — Und da glaubt ihr ein Recht zu haben, für schnöden Judaslohn Schurken zu sein! Wollt ihr's dem frechen Diebsvogel, dem undankbaren Guckuck nachthun, der, wenn er aufwächst, die mitleidige Grasmücke, die ihn gewärmt, gefüttert, gross-

gezogen, sammt ihrer zarten Sippschaft aus dem eig'nen Neste wirft? Ihr schämt euch nicht, dem Lande, in das euch die eig'ne Heimath ausgestossen hat, das euch gastlich aufnahm, das euch Arbeit, Nahrung und Kleidung gibt, durch Schurkenstreiche zu vergelten? — Schande über euch, Landsleute, Kameraden! Ha, fast bleibt das Wort Kamerad mir ungehorsam in der Kehle stecken. — Schande über euch! Wär' mir das Angeben nicht bis in den Tod verhasst, ich ginge hin und klagt' euch selber an, wie ihr's verdient. Gemeinschaft will ich mit euch nicht fürder; lebt wohl und Gott bess're euch! (Odeide.)

Der Schreck fuhr durch alle Glieder, da der Kerl mit einem Mal wie ein Zahnbrecher drauf loszuschreien anfing. Nun, in dem Berthold hätten wir uns also geirrt, mit dem ist nichts. Ein Glück fürwahr, dass um uns her niederer Pöbel gafft, der uns sonst nur die Stummen schimpft, und jetzt selbst taub da sitzt, da er unsere Sprache nicht versteht. — Jetzt Gesellen, brecht auf, die Stunde ist da, die uns der Ritter gab, und macht schnell, dass wir fortkommen, eh' uns der Berthold mit seiner verdammten Ehrlichkeit der Quere kommt. (Hodí peníze na stůl a odejde s Kurtem a Ulrichem.)

Václav.

Lotři! Věčná to pravda zůstane: jak nám může cizozemec věren býti, jenž doma se svými nemohl zbyti? Vzhůru, Zdeňku! za nimi! Tuhanebnost jim ostrý meč můj pokazí! (Odejde se Zdeňkem.)

P r o m ě n a.

Noc. — Ulice tmavá před bytem Přecha z Koldic.

V ý s t u p 6.

Pottenštein, **Walter** (jemuž od pasu visí lesní roh), **Kurt** (žebřík), **Ulrich** a poběhlíci. Pak **Václav** a **Zdeněk**.

Pottenštein (zakuklen).

Alles ruhig! Still, dass keiner der Schläfer aufwacht. Du Walter bleibst bei mir, magst mir die Leiter halten. Ihr Andern vertheilt euch in die Gassen rings und haltet Wacht. Auf mein Zeichen aber seid bereit, zur Hilfe hervorzubrechen.

(Žebřík se na Přečův byt přistaví, Walter drží žebřík, Pottenštein vlezé do okna Přečova bytu a vrátí se za chvilí, omdlelou a závojem zahalenou Jarmilu v ruce nesa. Ostatní se zatím na rozličné strany rozešli.)

Václav

(se Zdeněkem v předešlém přestrojení vystoupí).

Stůj, bidný lupiči! a vzdej se ve jménu králově!

Pottenstein.

Ni v králově ni v čertově!

Václav.

Nuž tedy k čertu s tebou! (Šermují. Václav raní Pottenšteina v hlavu a levici; ten klesne.)

Walter

(za žebříkem křičí).

Heda, holla! Verrath! Holla zu Hilfe! Kurt, Hans, Ulrich, zu Hilfe! (Troubí.)

Václav.

Hoj, tvůj měch je silavý! (Probodne ho. Ze všech ulic hrnou se lidé a tak na krále dorážejí, že tento dívku Zdeňka v náručí podá a udatně se brání.) Jarmilo má! Boží na bídného lotra! Chraň mi dívku, Zdeňku! — Zurück! zurück! gebt euch, Raubgesellen! Zurück sag' ich! sonst soll mein Schwert euer Eingeweide fressen! (Vrhne se u boji s pacholký do postranní ulice.)

Zdeňk

(zůstane klečet u omdlelé Jarmily a z vazeb ji osvoboduje).

Zpamatujte se, slečno! Jste na svobodě, vyproštěna z drápů zlomyslných vrahů! Zmije, která mrzké tělo své kol spanilého boku vašeho otočiti chtěla, svíjí se tam skácená.

Pottenstein

(jenž zas hned po odchodu krále byl povstal, levici i hlavu šerpou obvázal, ze zadu přistoupí a Zdeňka probodne).

Zmije já? Aj, hochu, zmije ta tě jedovatě uštkla. (Vezme Jarmilu do náručí.)

Jarmila

(ze mdloby se probudí).

Ha! kde jsem? — Běda mně!

Pottenstein.

V náruči mé, spanilá!

Jarmila.

Nikdy! nikdy, bídníče! (Vytrhne se mu.)

Pottenstein.

Moje jste, nepustím vás více.

Ulrich

(s jedním pacholkem, přes jeviště běže).

Ihr noch hier, Herr Ritter? Flicht! rettet euch! Der unbekante Jüngling ficht wie ein junger Bär! Kurt und noch zwei sind erschlagen, die Andern nahmen Fersengeld. —

Flicht, flicht, er folgt uns auf dem Fusse!

(Odejde.)

Pattenstein (stranou).

Chytrosti! neopouštěj mne! (Odhodí plášť a zvoní u dveří domu Přechova.) Vzhůru! vzhůru! obyvatele domu tohoto! Vstávej, starý rytíři! vyber se ze svého spánku snoklamného! Vzhůru! — slyšíš zvonu hlas? Přechu z Koldic! vzhůru — vzhůru!

Výstup 7.

Přech. Pottenstein. Jarmila.

Přech (v šubě).

Kdo tu pozdě v noci taký hluk působí a mne jménem volá?

Rottenstein.

Opovržený ženich!

Přech.

Co to znamená, pane rytíři? Ah! — co to vidím? — Což vězí oči moje v lebce blázna? Raději bych je vyklubané vlastní nohou šlapal, než aby pravdou bylo, co teď vidí! — Tys to, Jarmilo! — Ne — ne — ne! — mne mámi nejstrašnější pekla kouzlo, mámi zrak a mysl mou a přivádí lživé obrazy před duši! A přec — tys to, ty dcero má — tady po boku Durinka a v této pozdní době? — Pane, žádám vysvětlení, krvavé zadostučinění!

Pančák.

Aj, pane! proč se na mne supíte? Vy mi nedůvěřujete a lajete mi, že jsem Durink. Já se ucházeli o vaši dceru poctivě — vy jste mi ji odepřeli. Tu samou dceru nyní lotrovská rota chtěla ukradnouti, právě vhod jsem přišel k tomu, zkáral okladníky a vracím vám jedinou dceru, tu samou, kterou milují a kterou jste mi svévolně odpírali, neporušenou v náručí vaší otcovskou. Tak činí Durink, kterému nedůvěřujete, kterému lajete — a krajané vaši chtěli vám ji ukrásti!

Přech.

Krajané? — Jmenujte mi je, pane rytíři! jmenujte!

Rottenstein.

Jsem tu dosud neznám, a slečna byla ukradena ve spaní.

Jarmila.

Ha! moje tušení! Jakž pak víte, že ve spaní? což jste vy byl při tom?

Pottenštein.

Ne, nikoli! — Ovšem myslím, věru myslím tak, protože jste teprv v mém náručí procitla. Ostatně jsem zde ještě nepovědom, a v horkém potýkání se více na meč nepřítele než na tvář hledí. Však zde dvě z těch šelom leží — mzdu jim moje udatná pravice vyplatila.

Jarmila.

Milostivé nebe! — Zdeněk, Václavův věrný panoš, zde leží mrtev, skoupan v krvi své!

Pottenštein (stranou).

Tedy přee to Václav byl! — O výborně bude tobě oučinkovat lk ten, pane králi!

Předh.

Sluha Přemyslovce?! — Ha Václave, dle tohoto činu tě poznávám! — Což pak jsem již nevěděl, že z vlků nikdy jehně se nerodí aniž dravé supy tiché hrdlice nelíhnou? Ó, ty Přemyslovče, což nemáš na tom dosti, že praotcové tvoji mužský kmen rodu mého vyhubili, ve svět vyhnali — ve prach snížili? — Chtěl's ještě nejposlednější kvítek domu Vršovského zhanobiti!

Jarmila.

Václav? — to není možná! (Klesne v náručí otcovo.)

Pottenštein.

Co to pravíte? Vy že jste Vršovec? Pak máme dvojí příčinu, trásti se před pronásledováním Václavovým. Musíme prchnouti, já i vy, i Jarmila, daleko prchnouti! a hned! Já půjdu teď a samotny vás zůstavím. Nechci vřelého srdcí vašich pohnutí v prvním okamžení po-

užiti, zítra ale nejrannějším sluncem k vám se dostavím. (Stranou) Buď jak buď, z nové této zprávy musím skvělou kořist vytěžit. (Odejde.)

Výstup 8.

Přech a Jarmila (omdlelá).

Přech.

Strážná budiz pomsta moje, Václave!
Běda ti, zes poslední tu krupěj,
Která pro tě vřela v nádrech mých,
Udusil tím podlým činem a tak
Pomstu roznítil! Od této doby
Duše tvoje ďáblům propadla,
K nim ji poslat buď teď první krok můj!
Kdybych znal jen žilku v srdci svém,
V mozku nejmenší, nejtenčí nerv,
Jenz by smilování ve mně ždál,
Milost pro zrádného Přemyslovce:
Nehtem bych jej vyrval z útrob svých,
Žhavou dýkou bych ho umořil.
Není krupěje v mé krvi, aby
Nevolala k nebesům o pomstu.
Pomsta, kletba sval se na tvou hlavu,
Zrádný Václave, ty Přemyslovče!

(Opona spadne.)

Oldřich z Hradce.

Jednání třetí.

Síň královská na Vyšehradě.

Výstup I.

**Hynek z Dubé, Bavor Strakonický,
Oldřich z Hradce, Smil z Ronova,
Protivín z Borovska** a jiní rytíři při velké
tabuli hodují. Král **Václav** vstoupí se **Řimkem
z Vopořan.**

Rytíři (zdvíhají pohary).

**Živ budiž král! náš šlechetný, štědrý, vel-
komyslný král, zdráv budiž král Václav!**

Václav.

**Pilně špehuj, Řimku, a koho s takovou
čerstvou ranou, jak jsem popsál, nalezneš, toho
se chop a přivleč jej k mému soudu.**

Řimek (odejde).

Václav.

**Nedejte se másti, páni a přátelé zvláště milí,
jestli na mně dnes nespozorujete obyčejnou
veselost a vzájemný souhlas, jak se na domá-**

cího pána ve společnosti vzácné sluší. Omluvtež mne; těžce na mne doléhají starosti! (Zasedne zádumčiv; panoš mu často vína podává.)

Oldřich z Hradce.

Hrome, to je malvaz! ať mne čert odsoudí věčně vodu pít, najdete-li v papežových sklepech lepšího. Pijme dle chuti, ale střízme se, ať se brzo pod stolem neshledáme! Pamatujte, že potáhneme za několik hodin do Polska.

Smil z Ronova.

O mne se nestarejte, já snesu mnoho! Snadno projede mi hrdlem tolik konví, co mám ran na těle; dvanáct беру na sebe.

Hynek z Dubé.

A já tolik, v kolika bitvách jsem se potácel — patnáct!

Bavor Strakonický.

Pouhá hračka! Já jich snesu tolik, co jsem jak živ polek miloval — pět a dvacet — pouhá hračka! Dnes jich snesu více, nebo chřtán můj práhne.

Hynek z Dubé.

Čistá to míra! Škoda že ve Visle víno místo vody nežblunká; při našem polském tažení přišlo by nám to věru vhod. My chlapští vojáci brzy bychom ji do sucha vypili a dostali se na druhý břeh bez mostu, jako Židé přes Červené moře.

Výstup 2.

Pottenštejn, pak *Dalemil. Předešli.*

Bavor

(k Pottenštejnovi, jenžto se zavázanou rukou, přilbu s chocholem na hlavě, vstupuje).

Pottenšteine! aj, odkud tak pozdě? a — co vidím? — s rukou zavázanou?

Pottenštejn.

Vyjel jsem včera večer na své nové brně, darované mi od Milosti královské. Zplašila se, slítnul jsem a při tom ruka trochu utrpěla.

Bavor.

V hrdlo lžeš jak satanáš! Jsi stará liška, *Pottenšteine!* Kdo ví, v jakém cizím pelechu se's potloukal, až tě vztekly samec uchvátil za křídlo.

Hynek z Dubé.

Pověz nám přec, bratře, z kterého's asi statečného rytíře nebo snad vážného souseda učinil onoho — učinil's takového — hrom a peklo! jak se nazývá onen prokletý pohan v zpropadeném bájesloví, kterého tam s parohy malují?

Bavor

(an Dalemil vchází).

Ptej se tu toho učeného pisálka, rytíře Dalemila brkojezdce; škrábeť již as na patnáctý rok staré kroniky na oslovské kůže!

Václav.

Vždy vtíp svůj otíráte o toho statečného rytíře, a přec je kronikář všech náš přísný

soudce. Jeho péro zachová dalekému potomstvu naše dobré i zlé činy. Co věstec vyšší stojí na nebetyčném vrcholu a vykládá, králů i pánů mocný astrolog, zlé i dobré časův znaky. On jest pytevníkem, jenž povahy a činů našich holé kostry zachovává: bledé lebky a jen pouhé kosti; a nechť pánové každý ruku položí v ňadra svá a ptá se, jak jednou vypadati bude kronikářem vykuchán a rozebrán a potomním časům holý odevzdán? — Buď milostiv s námi, milý Dalemile, a nedbej na tlačaninu těchto nezasvěcenců. Tyť jsi také básník, a ten i nerozuměn působí dále a často v nejkrásnějším světle onu skálu líčí, jenž ho v bezednou propast pohroužila. Rci, jak daleko jsi v kronice své pekročil? Čti nám své nejnovější plody, vítané nám úkazy tvého skvělého slohu.

Dalemil.

Velíš-li, nejjasnější králi a pane můj! Právě jsem dopsal činy tvého děda Svatopluka vévody.

(Rozevře knihu a čte:)

„Kníže Svatopluk jedno dobré město měješe,
A to Vratislav slovieše,
Ještě na tom místě stojí hradiště bílé,
Od Mýta as půl míle.
Kníže se staví na tom hradě
A sedí s věrnými v radě,
Vršovcův v radu nepustili,
A tu knížeti slíbili:
Ni starého ni mladého živiti,
Ale Vršovce všecky zbíti.
Kníže vyšed z rady v jizbu stoupí,
Mutině tu — —“

Václav (divoce vyskočí).

Ustaň, osudný krkavče! Kdo ti velel, právě tu — tu kapitolu?

Dalemil.

Odpust, pane, když jsem pravdou —

Václav.

Toho bohdá nebude, abych se pravdě vyhýbal; žádám, kážu ji. Ale při mém dnešním rozmaru — zlá to příhoda — snad i neštěstí, dosavád mi polosnem. Zkrátka, dnes ani slova více o Vršovcích! Krvavé staly se činy v této zemi; ustalo krveprolití na chvíli, ale u konce není. Těžce jsme provinili, těžké nás čeká pokání! — Ó moje hlavo, má nbohá hlavo! — Jdi, zahraj na harfu, Dalemile, zapěj, toužím po zpěvu.

(Panoši podají Dalemilovi taburet a harfu. Ten zasedne a po krátkém přeludium počne zpívati.)

Dalemil (zpívá).

Ha ty naše slunce, Vyšehrade tvrd!

Ty směle a hrdě na příkře stojíš,

Na skále stojieši všem cuzím pro strach.

Pod tobú řeka bystrá valí se,

Valí se řeka Vhltaava jara.

Po kraju řeky Vhltaavy čisty

Stojí síla chvrasta pochládeček mil.

Tu slaviček malý veselo píše,

Píše i smutno, jako srděčko

Radost, žal jeho čuje.

Kéž já jsem slaviček v zeleném luze,

Ruče bych tamo letěl, kde drahá chodí

Večerem pozdno, večerem pozdno.

I když vše milost budí, všeliký živok

Velím znabženstvím její želí:

Jáz nebožčík tůžiu, po tobě, lěpá,
Pomiluj chuda! pomiluj chuda!

Václav.

Věru převýborné! Slovítným jsi pěvcem,
Dalemile; jako Lumír pěješ od srdce k srdci.
Rozkošnou tuto chvíli tobě zaplatiti jsem tuze
chud. Žádej, cokoli se ti líbí.

Dalemil.

Ne tak, pane, nerač mne k oněm nesvě-
domitým pochlebníkům připočísti, jenž tvé
královské štědrosti nadužívají a ve příhodném
okamžení oulisně tvůj měšec vyprazdňují, i
korunní poklad skoro již do dna vyčerpali.

Protivín (stranou).

Mně se zdá, že ten chlap na nás měří!

Smil z Ronova.

To bych mu neradil! Toť aby ho všichni
čerti!

Václav.

Tys mi neporozuměl, příteli! Přijmi, pro-
sím, můj hrad Tejšov za léno ode mne pro se-
be a vňuky své.

Dalemil.

Mnoho milosti, králi, příliš mnoho, kterouž
obsypuješ služebníka svého. Musím —

Bavor.

Jen ber! s chutí ber, sladký pěvče! Upej-
pání není tu na místě! Vyzáblého veršotepece
nadařiti ještě král náš chvála Bohu dosti bo-
hat jest. Však právě dnes se mu tolik krásných
hradů dostalo; toť již může malé panstvíčko
takovému panáčkovi darovat.

Václav.

Smělé to slovo ti odpouštím, protože ti víno mozkiem lomcuje. Avšak ani myšlénka žádnému problesknouti nemá, že bych to byl ze svévolného soběctví učinil. Zmocnil-li jsem se hradů zlomyslného Borotina, nestalo se věru, bych se obohatil, jen abych neuprositelné spravedlnosti zadost učinil. Nezmocnil jsem se jich ku svému zisku, jakož bych k tomu právo měl; jen abych jiného, lepšího jimi obdařil. Ustanovil jsem je za odměnu věrným službám, aniž okamžení váhám, tebe jimi nadati, Kunráde z Pottenšteina! Tobě já a tato země za mnohou službu povinnováni jsme. Tvé buďtež statky Borotínovy. Hoj! zavolejte mi kancléře, aby těchto dvěma na místě písemnosti zhotovil.

Bavor.

Přehánuješ se, pane! Pottenšteinovi chceš statky Borotínovy darovat? To nemůže být! To se našim právům protiví! Cizozemec nesmí žádné panské statky v Čechách míti. Pomni, že je Pottenštein pouhý man vévody Mišenského a rod jeho u nás docela neznám. Kdo z vás, slovutní pánové, viděl kdy Pottenšteinův erb ve řádném, veřejném turnaji?

Někteří rytíři.

Já ne! Žádný z nás! Pottenšteina rytířství není dokázáno! — Nesmí hrady v Čechách míti!

Václav.

Ó lakomstvo hubené! proč jsi z venčí růžové, a uvnitř zlé, červem rozežrané? — Namítáte mi, že Pottenštein českým rytířem není.

Dobrá! však vyrostl z toho samého dřeva, z kterého rytíři se rodí, nebo z chlapů rytíři bývají, a rytíři syny chlapy mívají, a často chudoba urozenost chlapstvím viní. A já jsem tu k tomu pán, abych jej rytířem učinil. Poklekni Pottenšteine! Pasuji tě na rytířstvo posvátným mečem (svatováclavským.)

(Pottenšteine poklekne před králem, který se mečem obnaženým třikrát jeho pravého ramena dotkne. Při třetím dotknutí zůstane králův meč v chocholi Pottenšteinovy přilby vězeti, přilba mu s hlavy spadne a tím se na jeho čele čerstvá, flastrem polepená rána objeví.)

Václav
(pozdvihne meč proti němu.)

Ha! co vidím? Blesky nebeské! Tys ten ničemník, tys ten zrádce? Proto mi hlas lupiče byl tak povědom? Zhyň! bídný lotře! štíre, jehož jsem si ohřál za vlastními nadry! Zhyň! pse nevděčný! do pekla s tebou! — Aj zadrž, meči posvátný! stříbroškvělý tvůj ocel ať se v slezinách tohoto bídníka neškrvrní. Pryč! ať nelituji milosti své! Pryč! nezasluhuješ zhytnouti rukou královskou; katanovi jsi dozrál. — Tak mou důvěru jsi zklamal! Míval jsem tě za svého nejlepšího přítele. — Ha! ha! ha! — ty a Jarmila! — Smí se jedovatý pavouk osmělit snoubiti se s bílou holubicí? (Odstrčí jej nohou) Pryč mi s očí! ať své milosti nelituji! — Na vždy pryč odemne! Zhanobený, beze cti budiž ode dneška, podlejší a opovrženější, nežli nej-bídnější luzák! (Nohou jej porazí.)

Bavor.
Zadrž, králi! Tři rány mečem (svatováclavským) učinily ho českým rytířem — českého jsi rytíře zhanobil!

Ronov a jiní rytíři
(hřmotně od stolu se zdvihají).

Zadrž! zadrž!

Václav.

Dotud dospěla tedy pýcha a smělost vaše, nadutí pánové? Aj, nebezpečná to opovážlivost hrdé, zpanštilé šlechty. Strážte se, aby mne smělost neslýchaná jednou nerozkvasila; jinak pozdvihnu mravokárný meč ku svému a této země blahu, a jak ho tu vidíte mezi poháry tlouci, tak dovede i mezi vámi šlechtici, tak bude syčeti nad vašimi urozenými hlavami, zpupné plémě!

(Shodí mečem, jež až posud obnažený držel, poháry a číše se stolu a rychle odejde. Hynek z Dubé a Oldřich z Hradce jej následují; Protivín, Dalemil a jiní rozejdou se na rozličné strany. Bavor Strakonický, Pottenštein, Smil z Ronova a jiných pět rytířů zůstanou.)

Výstup 3.

**Bavor Strakonický, Smil z Ronova,
Pottenštein a pět rytířů.**

Bavor.

Hleďte, jak odlézají slabochové! Utíkají to jako ovce, když se vlk okáže uprostřed nich. Zdaleka ovšem se zdálo, jakby rohy své divoce k odporu připravovali, ale jak se mile byl přiblížil, leknou se jiskřícího oka a hned do všech končin se rozutíkají. Aj, tady ještě jeden beran leží leknutím zkácen na zemi!

Pottenštein

(jenž až posud mlče zuřivý na zemi ležel, pravici křevcovitě na rukověti meče položenou).

Ha, pomsta, pomsta! O kýž je dech můj jedovatý a vdechne mor mu trojnásobný v útrobu! A morový dech kdyby ho nedostih', kýž bych zrak měl líteho baziliska, smrtonosný, zkázyplný! Kýž se mi každý vlas promění v hada, jenž by pouhým pohledem jej zhubil, zkamenil, jak onen Gorgony Medusy! (Vzchopí se a vytasí meč.) Co tu čumím ještě? — Vzhůru! pomstím sebe i vás. Vzhůru, vzhůru za ním! (Spěchá ke dveřím, kterými král Václav byl odešel.)

Bavor (jej zdržuje).

Zůstaňte. Což se chcete tak zbůhdarma smrti v náruč vrhnout? Hynek z Dubé a pán Jindřichohradecký jsou u něho.

Smil z Ronova.

Opatrným buďte! Zde v Praze čin pomsty k vaší zkáze by se proměnil.

Bavor.

Neproztetelně-li spustíte, šíp se lehko obrátí a ve vašich útrobach, ne v králových, se octne. Srotit se musíme, spolu uradit, a vsí moci postavit se na odpor. Výprava do Polska právě vhod nám přišla. Společné naší síle nemůže odolat. Zhynout musí ten mladý přítel bídné luzy, ten zrádný škůdce panských práv.

Pottenštein.

Ať zhyne!

6.0
135

Smil z Ronova.

Aj, nás jest osm, věru nepochybná, neodolatelná moc!

Pottenstein.

Pan komendor má pravdu. Žádné překvapení. Pilně se uraďte. Pojdte se mnou; povedu vás k někomu, jenž pro svou nenávist k Václavovi nám celé pluky zastane. U brány Horské zůstává starý muž samotný s jedinou dcerou. Z daleké polské země přišel k nám, pomstu vykonat na Václavovi. Stařec ten poslední jest větev rodu Vršovského.

Smil z Ronova.

Nebyla tedy klamná pověst, že přec několik Vršovců se v Polsku ukrylo před pronásledováním našich panovníků?

Bavor.

Vršovec v Čechách? — Vršovec? — Aj, věštba tvá se uskuteční, Tasilone!

Smil z Ronova.

Veď nás, Pottensteine. My s tebou půjdeme.

Bavor.

Půjdeme s tebou. Nezáleží nám sice tolik na osobě onoho starce, více na jménu. Vršovci jsou ze starého, pračeského kmene, ba z krve knížecí a u lidu vždy oblíbeni byli. Soudružství s Vršovcem našemu spiknutí jistě velmi prospěje a může nám v dalších záměrech u lidu ještě více pomoci.

(Odejdou.)

)C

P r o m ě n a.

Vyšehrad. Vpravo předhradí královského paláce, v prostřed cimbuří s hrubou branou, vlevo hradby. Mezi následující hrou chýlí se slunce k západu, tak že v poslední scéně večerní červánky na nebi se ukážou.

Výstup 4.

Vojsko české táhne z předhradí přes jeviště branou ven. V čele vojska jedou na koni **Hynek z Dubé** a **Protivín z Borovska**; před nimi se nese svatováclavská koreuhev, bílý to prapor, na němž černá (jednohlavá) orlice v plamenné záři. — První táhnou jezdci, pak pěchota; první sbor kopiníci, druhý sbor střelci s lukami, třetí sbor zbrojnoši s palcáty.

Sbor kopiníků a střelců
(zpívá v pochodu).

Svatý Václave,

Vévodo české země,

Kníže náš! pros za ni Boha

Svatého ducha. Kriste eleison!

Pomoci tvé žádáme,

Smiluj se nad námi.

Utěš smutné, odžeň vše zlé,

Svatý Václave! Kyrie eleison!

(Zajdou.)

Sbor zbrojnošů s palcáty

(zpívá v pochodu).

Hynek z Dubé rány tak davaše,**Jeho rázy jako hrom hřímáše.****Mlatem Němcům helmy koval,****Až z nich světlý oheň prchal.****A jak Němci jsou jej uhlídali,****Vzteklým křikem na outěk se dali.****Hynek Němcům helmy koval,****Až z nich světlý oheň prchal.**

(Zajdou.)

(Když vojsko branou vyšlo, vstoupí trubačové a bubeneři, pak rytíři, jenž nesou korouhve Čech, Moravy, Slezska a Polska. Za nimi král **Václav**, jež provází **Oldřich z Hradce**, **Dalemil**, **Kunrát Zbraslavský**, **Řimek z Vořan** a více rytířů)

Václav (k Oldřichovi).

Starý se nazývá Přech z Koldic, jeho dcera sluje Jarmila. Starost o ty dva budiž nejhlavnější práci, nejsvětější povinností tvou. Měj o ně péči, jakou bys o mne měl, milý Oldřichu.

Hynek z Dubé

(přichází s Protivínem z Borovska králi vstříc).

Pluky stojí na pokynutí již připraveny. Dychtice po boji, čekají na znamení k výpravě.

Protivín z Borovska.

— Od pohárů, od her milostných v boj, to jest dle mé chuti.

Hynek z Dubé.

Boj a vítězství a naposled, když stárím svižné oudy zdřevěnějí, slavná rytířská smrt v nejhustějším houfu nepřátelském: nejskvělejší to pro našince touha! — Líbí-li se ti, pane a králi můj, dám znamení k pochodu.

Kunrád Zbraslavský.

Zadržte! A ty pane, na okamžik mi nakloň milostivé ucha svého, než se na odchod dáš. Strašlivou ti zprávu přináším, která tě musí varovati. Poslali mně posla od Zbraslavi z opatství. Ten mi hrůzu oznámil, která se tam v noci ode věírka do dneška přihodila. V půl noci, v tu hodinu, kde se nový den se starým loučí, vzbudila velká hromová rána strašným hlukem, že se základy klášterní trásly, uděšené mpichy, a zjitra, když bratr zakrystán dvěře chrámu otvíral, spatřil mramor, jenž slavných předků tvých popel skrývá — ve dví! Náhle přes noc sám od sebe se rozpuknul.

Václav.

U konce již hrůzonošná zpráva? Když rozpuknul se starý mramor, ať se nový obstará!

Kunrád Zbraslavský.

Odpusť, tak mi vrásky starostlivé s čela zkušeného neshladíš. Znamení ti dáno, znamení, kteréž by tě varovati mělo. Nepohrdej upřímnou mou radou: netáhni, prosím, jen nyní netáhni do boje!

Václav.

Co ti napadá, co ti tane na mysl? Sníš? — Proč mne od tažení zdržuješ?

Kunrád Zbraslavský.

Protože ti na tom tažení smrt a zkáza hrozí.

Hynek z Dubé.

Ó! vždyť nemáme mečů lípových ani luků borových, a z Poláků bohdá bledé mléko místo krve nepoteče.

Kunrád Zbraslavský.

Věru Poláků se nemáš tolik co báti jako potměšilé zrady. Nejsi jen věrnými obklopen.

Václav.

Zrady se nebojím. Nevěřím na zradu. Má-mí tě prázdný klam, nepodstatný jak noční stín.

Kunrád Zbraslavský.

Darmo se snažíš rozumem udusiti teskný tlukot citlivého srdce mého. Příliš sevřena jsou ňadra má. Tušením to zvu, jistou předtuchou, že se nikdy, nikdy již neublídáme! Snil jsem dnes věci strašlivé — avšak hluboko to v ňadra chci zakryti. Žádného nechci těmi ukrutnými obrazy děsiti, které mne dnešní noci sklícovaly.

Václav.

Upokoj se, pověřivý starče. Snad někde krkavec zakrákoral aneb kulich smutnou píseň zapěl, kterou na mne vykládáš.

Jarmila (ještě za scénou).

Pusťte mne! pusťte mne! kde je můj král a pán?

Václav.

Ha, jaký to hlas? Ach, sladký hlas! já ho znám!

Výstup 5.

Jarmila. Smil z Ronova. Předěšlí.

Jarmila

(vzběhne prostovlasá, brzo za ní vstoupí kvapně Smil z Ronova).

Kde je můj král a pán?

Václav.

**Jarmilo — ty? — Co tu hledáš, drahé dítě?
Jsi tak vyděšená; upokoj se, upokoj!**

Jarmila.

**Střez se, pane můj! Netáhni do Polska!
Zůstaň u svých!**

Václav.

I ty, mé dítě?

Jarmila.

**Zůstaň — netáhni v boj! Hrozí ti na cestě
dýka vražedná!**

Václav.

Nebesa! i ty! Odkud tobě taká zpráva?

Jarmila.

**V otcově domě bylo shromáždění — usnesli
se, že Holomúc živ neopustíš —**

Smil z Ronova

(jenž byl znamení dal, aby trouby a bubny zavzněly
a řeč Jarmilinu přetrhly, zvolá:)

**Ta děva je šílená! — Nešťastná láska ji
smyslů zbavila. Nazpět ji vedte k zoufalému
otci. — Pojdte, slečno, já vás povedu.**

(Uchopí Jarmilu a odchází s ní.)

Václav.

Běda mně! šílená! smyslů zbavená! Lásko, to jsou slasti tvé? Bože, ty mne těžce trestáš!

Jarmila (když ji odvádějí).

Netáhni do Holomúce, zůstaň u svých!

Václav.

Následuj ji, Oldřichu, a pečuj, aby se jí nic zlého nepříhodilo. Tebe, Řimku, se žoldnéři zpět tu ponechám. U středu svého národu bezpečna se cítím a chci ode dneška spáti bez tělesné stráže.

Oldřich z Hradce (odejde).

Jarmila (za scénou).

— Králi! zůstaň u svých!

Kunrád Zbraslavský.

Slyšíš hlas ten varující? Netáhni do Polska. Zkáza ti tam hrozí! — Ty neslyšíš, králi? Nuže, odhalím ti tedy obrazy strašné, jichžto na věky zamlčeti jsem si přdevzal, obrazy dnešní hrozně noci. Viděl jsem —

Václav.

Pověry nestvůru jsi viděl, když ti zrcadlo u lůžka viselo.

Kunrád Zbraslavský.

Králi, zůstaň u svých! Růfa den se blíží, a ten králů českých dávným nepřítelem.

Václav.

K vůli tomu dnu, jenž pokojně vedle druhých v kalendáři stojí, měl bych Vladislava

Lokýtko, lupiče koruny mé polské, nestrestána nechati?

Kunrád Zbraslavský.

Třesa se objímám kolena tvá! Zůstaň v kole svých, jediná ty čáko této země, milovaný, jediný ty Přemyslovců květe!

(Kleká, král však jemu to brání.)

Václav

Aj, nech mne, jinak se zapomenu a učiním, čeho bych později litoval. Pryč ode mne, pryč! Ty mě pluky skoro ustrašís.

Kunrád Zbraslavský.

Darmo tedy! — ty táhneš dál, táhneš v náruč zkázy své. ~~Ha! již trouba k výpravě zní, co zatím korouhev teskným septem zavívá — zní to jako zpěv hrobový! S Bohem, králi, na neshledanou!~~

(Král se obrátí k odchodu, zůstane ale překvapen státi, když královna Viola v žíněném rouchu jemu vstříc vejde, před nížto čtyři zbrojnoši kráčejí: Provázena jest čtyřmi komornými v šedých oděvích a černých závojích. Viola v ruce drží hůl poutnickou; za ní kráčejí opět zbrojnoši.)

Výstup 6.

Viola s komonstvem. **Předešli** bez Jarmily, Oldřicha z Hradce a Smila z Ronova.

Václav.

Milostivá paní! již jste se vrátila z honby? Hle, co to? V žíněném, šedém obleku?

Maškarní ten žert v této chvíli bude se vám na zlou vykládat. Slavíte již masopust?

Viola.

Popelec, králi. Svodné a rozkošné chuti následujíc, jela jsem na lov; tu se ozval umíráček za Tasila a bolno projal duši mou. Jako skála valilo se vědomí viny mé na duši. Tu jsem se vrátila, odložila panský šat a putovala v tomto rouše na svatou horu k milostivému obrazu, bych se modlila za vás a tuto zem, a za ubohou duši svou. — Pane, můžete mi prominout?

Václav.

Odpoňtím. Loučím se beze zloby! S Bohem! (Podá jí ruku a odchází.)

Viola.

S Bohem! — Ach, jindy jste se jinak loučival! — Ach, jsem žena ubohá!

Václav

(vrátiv se políbí s pohnutím její čelo).

S Bohem, Violo!

(Odejde s rytíři a s vojskem.)

(Královna o bedra komorné podepřena truchlivě za králem se dívá. Kunrád Zbraslavský k nebi hledí jako u vidění. Večerní červánky vpadají branou.)

Výstup 7.

Kunrád Zbraslavský a **Viola** s komonstvem svým.

Kunrád Zbraslavský

(po přestávce počne zvýšeným hlasem).

Od západu vidím prudký tok černé krve v tuto zem se valiti. Vidím, jak jará Otava zase stříbrotok svůj obrací, jako při smrti velkého Otakara! — Ó dne zkázyplný! dne hrůzonosný! Kdo vinu kryje ve svých útrobách, ten bí se v prsa a mluv: Buď milostiv, Pane, duši mé! — Ó vy dcery! České země! černým závojem se pozakryte, popelem posypte svádivé své kadeře, neboť vizte, jak se nebe krví zalívá! Po třetí než shasne slunce nám, budou národové bédovati a kvíletí srdcelomným jekem! Slzy budou umývati prahy chrámů, a jejich stěny budou umrlčí štíty kryt, na nichž se bude čísti: **Václav třetí, poslední Přemyslovec!**

(Královna Viola bolestně vykřikne a klesne ve mdlobách komorné do náručí.)

(Opona spadne.)

Jednání čtvrté.

Postranní ulice v Holomúci. V pozadí klášter, vlevo chatrná krčma, nad jejímžto vchodem zlatý korunovaný had co znak visí. Na levé straně jeviště zříceniny, mezi nimi kamenná lavice, opodál velký dřevěný kříž. Tmavá noc, jen okna klášterního kostela jsou osvícena. V klášteře se zpívá. — Silná bouře.

Sbor mnichů

(z kostela zní).

Tribulationes cordis mei, multiplicatæ sunt, de necessitudinibus meis erue me domine!

Delicta juventutis meæ et ignorantias, meas ne memineris, domine!

Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, et odio iniquo oderunt me.

Respice in me et miserere mei, quia pauper et unicus sum.

(Ku konci toho sboru přestane osvícení kostelních oken. Bouře se zmahá; časté blesky, vítr a dešť.)

Výstup 1.

Přech

(v bílém plášti mezi zpěvem do předu přišel. Pod pláštěm má katovský meč, za pásem dýku a sekeru).

Luna zhaslá; hrozná noc černým pláštěm zakryla hvězdy, děsně zní sový pláč, vystrašení kulichové poletují kolem hlavy mé. Třesou se okna chrámu, vzlikaje se točí věžní kochout na své rezovaté jehle. Vůkol v teskném polosnu vše dřímá, ani dost malý šumot v pustém městě! — Avšak bouře vždy strašlivěji si počíná, vždy silněji hřmí. Z hrozných búrnych chmur řítí se vztekle Meluzina na větrném voze, štvaná deštěm divoce šleňajícím. Rudé blesky síčí kol a kol. Země s rozvzteklenými živly bojující sténá a kvílí. Strašný to umíráček rodu Přemyslovskeho! Tak si příroda poděšená vztekle počíná, když se kácí slavných králů rod, (Bije jedenáctá.) Slyš — jedenáctkrát již udeřilo železné srdce v nádražnou zvonu. Určená hodina již dopršela, a žádný z druhů mých se tu ještě nedostavil? Nevím, co netrpělivostí počítí! Čistí to mstitelé! — vyhladit chtějí se světa Přemyslovců rod — a bojí se hloupé bouře.

Výstup 2.

Kunrád z Pottenšteina. Předehlý.

Pottenštein.

Hoj! kdo to v bílém plášti?

Přech.

Přítel, spoludruh.

Pottenstein.

Ah! vy to, šlechtyn Vršovče? Vy jste první na místě.

Přech.

První! neboť mám první a nejstarší právo ku pomstě. Jak bych mohl nyní ještě váhati? Jsem tak blízky již hrobu svého. Dobře se musím doby uchytit, kterou jsem dávno marně očekával. — Spěšně tedy, spěšně ku pomstě! Avšak kde komendor Strakonický, pan Bavor? Dlouho mešká a hodina již vypršela.

Pottenstein.

Aj, kdož ví, zdali ten dostojí slovu svému. Bojím se, že nepřijde. Tomu starému českému pokrytci nikdy jsem nevěřil. Obávám se skoro, že by nás byl zradil.

Přech.

Se strany komendora zrady se nebojím, ale nezáleží mně na tom, přijde-li či ne. Jeho věc není naší věcí. Jej nepobádá spravedlivá zášť a pomsta; jej žene ctizádost a nespoutaná ziskuchtivost. Přisám Bůh, v zášti mám Přemyslovce, v zášti až do nejhlubších útrob nejstrašnějšího pekla; ale na Bavorově místě — i kdybych nebyl posledním Vršovcem — nechal bych věru Václava na živě.

Pottenstein.

Tiše! — Tam za rohem se kmitá pochoď — ah, komendor se blíží.

Výstup 3.

Bavor, pak *Jarmila. Předešli.*

(Z počátku výstupu Jarmila, co panoš oblečená, v plá-
šti, jde přes jeviště a zakrývá se za kříž.)

Bavor (nese pochodeň).

Pohromadě již a přichystáni, pánové?

Pottenstein.

Ba! a dosti dlouho dal jste zbytečně na
sebe čekatí.

Bavor.

Zbytečně sotva! Podařilo se mi, strážce
před královskou síní zpíti. Za hodinu budou
ležeti v nejhlubším snu pohrouženi. Že je do
zejtra poledne ani pekelné moci neprobudí, za
to mně ručí šťáva v této láhvičce, kterou jsem
jim víno pokropil. Tu patřte! sotva polovici
jsem vypotřeboval, a zmámí to šest chlapů.
Zde lež, maková tekutino, věrná sestro zchy-
tralého jedu, není mi tě třeba více! (Odhodí
láhvičku.) Nuže, vzhůru pánové! — v cestě nám
teď pranic nestojí. — Kdož ale z nás vykoná
první pomsty čin?

Přech a Pottenstein (zároveň).

Já!

Pottenstein.

Mně! mně povolte pomstu vykonat!

Přech

Tobě nikoli! Mé je nejstarší právo! mé
od otců od mnohých století zděděné záští.

Pottenstein.

Já však jsem mstitel vlastní věci. Já musím hanbu, kterou mi učinil, krví jeho smýti.

Bavor.

K čemu váda, pánové? Metejme losem, to ať rozhodne.

Přech.

Ať los rozhodne! já jsem spokojen.

Pottenstein.

Buď si, i já jsem.

Bavor.

V oné krčmě propůjčejl nám kostky. (Dívá se na štít.) U zlatého hada?

Přech.

Zlatý korunovaný had? Příznivý znak nás zove, vždyť chceme skláti hádě královské!

Bavor

(klepá na dveře krčmy).

Hej! vzhůru! otvírejte! — Otvírejte, pravím!

Krčmář

(okénko pootevře).

Co se to dole děje? Já již spím a nedám nočním tulákům noclehu.

Bavor.

Otevři! sic ti vrata rozbiju! (Tříská v ně.)

Krčmář.

To se dlouho natřískáte. Jsou z dubového dřeva a železem silně pobity. Zatím dobrou noc, já půjdu spat. Než mi vrata vypáčíte, do-

syta se vyspím. Jen tlučte! Jsem dobře
ochráněn před rotou loupežnickou.

(Zavře okno.)

Bavor

(jenž darmo se natřískal).

Hrom a peklo! otevři! sic ti bídnou chatrč
zapálím. (Pozdvihne pochodeň, že se zajiskří.) Tu
hleď — jsme rytířové z Čech a dostavujem se
k plukům královským.

Výstup 4.

Předešli a krčmář od zlatého hada a po-
zději téhož kluk.

Krčmář (vystoupí).

Račte odpustit, že jsem tak hrubě na vás
vyjel. Nemějte mi to za zlé: vždyť víte, že se
teď mnoho podezřelého lidu po zemi toulá.
Odpusťte tedy, jasní pánové, a prosím, račte
vstoupit, hned vám nejvzácnější malvaz —

Bavor.

Hastroši! chlastej si ty svou hořkou
břečku sám a přines raděj kostky.

Krčmář.

V okamžení. Hned — hned. — Račte ale
dříve vkročiti pod nuznou střechu mou.

Bavor.

Kostky, pravím, kostky! — Nu, brzo-li to
bude?

(Krčmář odejde a vrátí se hned s pochodní a kost-
kami, s ním kluk, jenž též pochodeň nese.)

Pottenštein.

Dej sem kostky, a ty pochodně nám také tady nech. (Dá jednu pochodeň Přechovi, druhou si podrží. K hospodskému, peníze mu dávaje.) Tu vezmi mzdu a jdi a lehni si na línou kůži!

Krčmář.

S Bohem, jasní pánové! Služebník! Přeju vám dobrého vyražení v tom krásném počasí. (po straně) Vrata přece pro jistotu zavřu; kdož pak ví, jací to chlapi?

(Odejde s chlapcem do krčmy.)

Výstup 5.

Přech, Bavor a Pottenštein. Jarmila za křížem.

Bavor

(vede Přecha a Pottenšteina na druhou stranu jeviště ke kamenné lavici a podává Přechovi kostky).

Líbí-li se vám hodit, pane Přechu?

Přech (hodí).

Sedm.

(Dá kostky Pottenšteinovi.)

Pottenštein (hodí).

Sedm.

Přech.

Zase sedm?

Bavor

(vezme kostky a hodí).

Po třetí již sedm!

(Silná hromová rána, všickni tři stojí na okamžení jako omráčení.)

Přech.

Kostky leží stejně. Počnem znova házet.

Pottenstein.

Nikoli; já nehodím více! Znamení nám dáno, že po^zehnané hlavy královny ušetřit musíme. Žádný se ho nemá dotknouti!

Bavor.

Pravdu máte. Znamení nám dáno, ale vy jste špatným věru vykladačem, Pottensteine. Znamení nám dáno, že my všickni tři stejné právo máme, posledního Přemyslovce skláti.

Přech.

Tak to budiž! Mně však popřejte rozkoše, rozdávatí vám zbraně, jenžto — vládne-li nad námi jaká bohyně pomsty — cíle svého chybiti se nemohou. Vy veztež meč, kterým Kočan Vršovec můj praděd poražen byl. (Podá katovský meč Pottensteinovi.) A vy, komendore, vezměte tuto sekeru, pod kterou mnoho šlechtitných Vršovců v krvavý den na Petříně rukou katanovou dodýchalo. (Podá mu sekeru.) Já však si tuto dýku ponechám. Onať jest to, kterouž rusovlasý Boleslav, jeden z krvolačných Přemyslovců, zavraždil oukladně vlastního svého zetě, Vršovce a děda mého. Hleďte, ještě lpí tu krev, kterou smýti zapomněli. Nejstarší to dědičný kus rodu našeho, a každý kmenovec — i já poslední — přisahal na ni věčnou pomstu kletbonosnému rodu oráče Přemysla. Vzhůru tedy, bratří! — k dílu! — Jako tuto pochodeň, tak zhasíme plamen života Václavovi, poslednímu Přemyslovci!

(Hodí pochodeň na zem a rozšlápne ji.)

Pottenstein a Bavor.

Jak tuto pochodeň, tak zhasíme plamen života Václavovi, poslednímu Přemyslovcí!

(Pochodně zhasínají.)

Jarmila

(v polomdlobách za křížem klesne a vykřikne:)

Běda! Spravedlivé nebe! Běda!

Bože, pomoz mu!

Přech.

Kdo to?

Bavor.

Škodit nám nemá; bídніка probodnu.
Špehoun to, však

(Blížejí se ku kříži, u kteréhož Jarmila klečí.)

Přech.

Známý hlas to!

Jarmila (klečíc).

Andělé! strážte jej!

Přech

(zdržuje Bavora, jenž Jarmilu právě prokláti se chystá).

Stůj! to dítě mé! má dcera zbloudilá!

Upadla i ona do Václava tenat! —

Co ty v Holomúci, dcero má?

(Vede Jarmilu ku předu.)

Bavor.

Jestli však nás opět zradí?

Přech.

Ať jde

A vydá mne do rukou katovských milence.

Bavor.

Což se se mnou stane a s oným? Jak
Bude pomsty čin při zradě vykonán? —
Slib mlčenlivost!

Přech.

Jarmilo, přisahej,
Že ni slovem nejmenším, ni znamením, ni
Oka mžením nevyzradíš nás, že krále
Nevystříháš; to nám, dcero, přisahej!

Jarmila.

Smilování, otče!

Přech.

Přisahej!

Jarmila.

Nemohu přísahat!

Pottenštein.

Přisahejte, slečno!

Jarmila.

Zhyňu raděj, než bych přísahala. Nechci
Přisahat.

Přech.

Mluv přísahu i hned!

Sice bude tato půda píti

Krev Vršovců, kterou zhanobiti chtěla's!

Poslední Vršovec zavraždí svou dceru

Dýkou Boleslavovou, probodne pak

Zvadlé srdce své a rytířů těchto

Zanechá co věrných pomsty dědiců.

Jarmila.

Otče! smilování!

Přech.

Zhyneš — přisahej!

Jarmila.

Neosvobodím ho! Zhynu však před ním!
Otče, probodni!

Přech.

Přísahaj, dcero!

Jarmila.

Strašné trápení! — Já nesmím přísahati!

Bavor.

Nedělej okolků, máme naspěch!

(Zvedá proti ní sekeru.)

Jarmila.

Zavraždi jen! — — Ustaň však! Ó ustaň!

(Přech a Pottenštein chopí se Bavora a zdržují ho.)

Jarmila (na kolenou, pro sebe).

Co tak náhle duši mou prosvítá?

Kýne mi to božská prozřetelnost?

Co mi v nádrech koluje? — Ach ano!

Díky! Cítím pokynutí tvého,

Hotovu mne vidíš poslechnouti!

(Nahlas, vstávajíc)

Budiž! — Přísahám památkou matky své,

Že ni slovem nejmenším, ni znamením,

Ani oka mžikem nevyzradím vás;

Nevystřihám Václava. To vám buď přísaháno!

Přech.

Dcero má! Jsem s tebou spokojen. Sečkej

Zde, já brzo se zas vrátím. S Bohem! —

A nezoufej! — Odpusť, předrahá!

Jak bych tomu chtěl, jinák mi nelze konat.

Pomsta svatá, přísaha je nejsvětější!

(Odejde s Bavorem a Pottenšteinem.)

)C

Výstup 6.

Jarmila (sama).

11 Bože! Neslo se to ke mně s výše tvé
 V nádra má, jak blesky požehnané!
 11 Kynutím tvým zplálo celé srdce mé.
 12 Kynutí nebeské, dotud nepoznané!
 12 Jímáš mysl mou ku přesmělému dílu,
 12 Jenž mne k cíli přeskvělému mocně pudí!
 12 Osvobodit jej si duše vřele žádá.
 12 Dívko! přispěješ mu veškerou svou silou!
 12 Nechť je smrt mi odměnou za smělost moji —
 12 Taká smrt mi bude slastí nejskvělejší!
 12 Králi, milenci se tu o život jedná:
 12 Ráda vlastní život jemu v obět dám.
 11 A však! — láhev, kterou rytíř odhodil,
 12 Kýž ji najdu! — kýžby prázdna nebyla!

(Hledá a najde láhvičku, kterou byl Bavor Strakonický odhodil.)

12 Ajhle! tu jest! Prázdna není — ó radosti!
 11 Co ty chováš, Čechům krále zachrání!
 11 Vzhůru však! — a dál u letu radostném!
 11 Kýžby orličí mne peruť uněsla —
 13 Kýžbych vlaštovky letem k němu se po-
 vynesla!

(Odkvapí.)

P r o m ě n a.

Dům kapitolního děkana v Holomúci. Temná chodba, jen jednou visící lampou osvětlená. Vzadu viděti velikým obloukem do síně hodovní, která se však velkou červenou oponou zastříti dá. Nad obloukem jsou erby království Českého, markrabství Moravského a kapitoly Holomúcké. Hodovní síň je skvostně osvětlená a praporci ozdobená.

Výstup 7.

V hodovní síni sedí u stolu král *Václav*, *Hynek z Dubé*, *Protivín z Borovska*, *Dalimil*, *kastelán Holomúcký* a jiní páni. Před králem stojí *Ratibor z Kravař*, posel vévody Mikuláše Opavského.

Václav (drží list v rukou).

V plnomocenství vévody Mikuláše přicházíš, pane *Ratibore*? Strýc Mikuláš mi píše, že tisíc mužů od jeho vojska na hranicích k plukům mým přirazí. Proč tisíc jen?

Ratibor z Kravař.

Nejjasnější pane! vévoda můj zůstaví ostatní vojsko po svých hradech, aby vašich zad krylo.

Václav.

Aby zad krylo? — blesky boží! — zad krylo! Každý Čech si záda kryje sám mečem svým! — Hahaha! Což myslí pan Mikuláš hned na outěk? Blesky boží! Řekněte panu strýci, aby buď se všemi pluky svými k vojsku mému přirazil, neb raději zcela doma zůstal. Pane kasteláne Holomúcký, vy za tři dni za námi pospíšíte se zbrojným lidem, jenž zatím ze Znojma a Jihlavi sem dospěje. — A nyní s Bohem, pánové! Zjitra prvním svitem potáhneme proti Krakovu, protož sobě jen krátké odpočinutí dopřejte.

(Rytíři odejdou.)

Výstup 8.

Václav (sám).

Třes se nyní, Vladislave, králi Lokýtku! Brzy tobě směle osvojená koruna s hlavy spadne! V běhu tří dnů musím svůj stolec v Polsku, královský Krakov opět míti! — Dráha k němu jest mi dosti svobodna. Ovšem že leží u Živce ten starý tur, starosta Stanislav, a napnutým mi rohem brozí. Ba! tomu pošlu na krk svého divokého ohaře Hynka z Dubé — ten se mu ďábelsky v sleziny zakousne! A tam v Osvěčímě, tam můj nejouhlavnější nepřítel, udatný kastelán s množstvím lidu, onť sám ocelová věže na železných hradbách. Jej ale snadno skolu, jestli mu ten ze Zátora ku pomoci nepřispíší. Tomu ale brání stará nenávisť; aj, tato nesvornost Poláky vždy zhubila!

Pro jistotu však jemu přece cestu k Osvěčímu zatarasím pražskými střelci a asi dvěma sty lehkých oděnců. Aj, skolu tě, kasteláne Osvěčímský! — Třes se, Vladislave, králi Lokýtku!

Výstup 9.

Václav. Jarmila.

Václav.

Kdo se blíží? mne tak pozdě ruší?

Jarmila.

Jestli láska ruší, ruší tě Jarmila.

Václav.

Ha! tys to? Ty, Jarmilo má?

Plesá srdce, radostně se chvěje,

Když se k němu vřelá láska blíží.

Mám tě zase, o Jarmilo má!

Jarmila.

Ty mne a já tebe! — Nic nás více

Nerozloučí. — K tobě prchla jsem

Od přísného otce, abych na vždy

Na tvém boku dnů svých dožila.

(Vezme pohár se stolu a naleje, aby to Václav neviděl, ze své láhvičky.)

Číši tu na zdar šťastnější chvíle —

Pí!

Václav.

Na zdar skvělejší budoucnosti!

(Pije.)

Jarmila

(připije mu z jiné číše).

Láska nás uvítej, králi mého srdce!

(Obejme Václava.)

Václav

(v náruči Jarmily. Lík, který mu byla Jarmila podala, počne oučinkovati, král pak Jarmilu k sobě tiskna v stoličce sedne).

Chovám tě zas! — Není to sen? — Tys má!**Má ty nádra labutí, to tělo spanilé!****Rty líbám růžové, ty očka milostná,****Violy ty v červánkách se lesknoucí! —****Avšak — jaké to sladké chvění mne ovládá?****Proč plane oko tvé, to modré, veliké? —****Leká mne zrak tvůj temně spanilý! —****Noční violy zrak — ha! noční, noční zrak!****Jarmilo! Černá noc se kol mne rozprostírá.****Má hlava! — — Což mne tvůj temný zrak
uhranul?****Ó! nevidím tě více — hvězdo mého žití!****Noc kol mne! — noc! — Jarmilo! černá noc!****Ó posviť duši mé! světlo! Posviť, Jarmilo!**

(Padne v hluboký spánek.)

Jarmila.**Ha slyš! Zaznívají temné kroky —****Kroky vrahů! — Nuže tedy! — Třeseš****Se, ó slabé srdce! Brzo se dotřeseš. —****8 Králi Václave! dobrou noc! —**

(Hodí na sebe králův šarlatový plášť a bilet, políbí spícího krále v čelo a rychle oponu spustí.)

Výstup 10.

Přech, Bavor a Pottenštein, pak **Jarmila**, konečně **Hynek z Dubé, Dalimil, Protivín z Borovska** a více rytířů.

Bavor

(s Přechem a Pottenšteinem tiše vstoupí).

Tamto jest komnata králova.

(Bavor, Přech a Pottenštein blíží se k hodovní síni, z které jim vstříc vyjde Jarmila v plášti krále.)

Přech

(k ní přiskočí a dýkou ji probodne).

Zahyň, Přemyslovče!

Jarmila (klesne).

Ó běda, otče můj!

(Umře.)

Přech

(ji pozná a na mrtvolu padne).

Vrahu! zabil jsi dceru svou!

(Vrazí si dýku v prsa a umře.)

Bavor

(po krátké přestávce).

To byla mýlka! Král je tamto v komnatě, vzhůru, k němu!

(Jde s Pottenšteinem k oponě, která chodbu dělí od hodovní síně. Pottenštein tam ihned s vytaseným mečem vběhne. Bavor zůstane před oponou. Uvnitř je slyšeti pád těla a zkríknutí: „Jarmilo!“ — V tom vejdou rychle v chodbu Hynek z Dubé, Dalimil, Protivín z Borovska a jiní rytíři.)

Hyněk z Dubé.

Jaký hluk zde? Co se přihodilo?

Bavor.

**Co se přihodilo? — Král je zavražděn! —
Hleďte tam a vraha se chopte!**

(Rozhrne oponu, za nížto viděti krvavou mrtvolu královu; za ní stojí Kunrád z Pottenšteina, jenž si krvavý meč o plášť otírá. Rytíři se tam hrnou a Pottenšteina rozsekají. Opona opět se shrne. Proscenium zůstane nyní na chvíli prázdné, pak vystoupí Dalimil.)

Dalimil (sám).

**Ach Duryňku! zlý člověče!
Co jsi spáchal, nevěrnice?
Co ti ten milý jinoch byl učinil?
Snad to, že tě velmi dary dařil?
Proto-li bylo jej zabiti,
A takou zemi osířiti?
Snad tvému jazyku to přirozeno,
Že třetí kníže od vás v Čechách zhubeno?
O nevěrných bylo by tu více mluvit,
Ale Bohu poručíme je souditi.
Boží soud nalezne i tajného:
Však již jest odsoudil v jeho smrt vinného.
Ještě bude některé souditi!**

(Opona spadne.)

